

CAP. IV.

Si Clerici moniti concubinas non dimitunt, suspenduntur a beneficiis, & si se non corrigunt, deponuntur. Idem Canusien. Archiepisc. & ejus Suffraganeis. (an. 1180.)

Sicut a ad extirpanda: [& infra. 1] Frat. vest. mandamus, quatenus Clericos vestrae jurisdictionis, qui in Subdiaconatu, & supra, fornicarias habuerint, studiose monere curetis, ut a se illas removeant, eas ulterius minime admittunt. Si vero acquiescere contempserint, eos ab Ecclesiasticis beneficiis usque ad satisfactionem congruam suspendatis. Et si eas suspensi presumpserint detinere, ipsos ab eisdem beneficiis perpetuo remove curetis.

[1 Vicia, quae periculum parant animarum, summo pere detentare, ita etiam nos convenit germina propagare virtutum, ex quibus fidelibus salutis augmentum, & sacris Ecclesiis decor proveniat honestatis. Unde cum in Anglia prava & detestabili consuetudine, & longo tempore sit obtentum, ut Clerici fornicarias in suis domibus habeant, nos volentes tam grave scandalum de populo remove, & praedictos Clericos ad honestatem Ecclesiasticam reducere.]

CAP. V.

Litterae Clerico concubinario suspenso super absolutione (talia facti serie) obtenta non valent.

Idem Londonen. Archiepisc. (an. eod.)

Super eo vero b, quod asseris, A. Presbyterum fornicariam detinentem, propter hoc ab officio suo suspensum: (& infra. 1) Porro si litteras a nobis obtinueris, quae facti seriem non contineant, nolimus illas sibi prodesse.

[1 Prud. t. t. r. quod si super hoc appellatum sit ad praesentiam nostram, si contingat ipsum ad nos accedere, prout expedire videbimus, pertinaciam ejus, & audaciam corrigemus. Si vero non venerit ad praesentiam nostram, suspensionis in eum sententiam propter hoc latam tandem volumus observari, donec fornicariam suam a se prorsus abiciat, & vivat sicut decet Presbyterum continentem.]

CAP. VI.

Si Clerici moniti non dimitunt concubinas, suspenduntur a beneficiis: & si se non corrigunt, deponuntur.

Idem Londonen. Archiepisc. c

SI autem d Clerici tuae jurisdictionis (sive in sacris ordinibus, sive in inferioribus constituti) fornicarias detinent: nisi eas ad secundam, vel tertiam comptionem a se dimiserint, easdem de caetero contempturi, liceat tibi e eos Ecclesiis, vel earum portionibus appellari. postposita spoliarum, officio ipsi nihilominus interdico.

CAP. VII.

A Clerico fornicario, quamdiu toleratur, nec habet operis evidentiam, licite audiuntur divina, & percipiuntur Ecclesiastica sacramenta: a notorio vero abstinendum est, non quia in sacramento sit defectus, sed ad ipsorum fornicatorum emendationem. h. d. inhaerendo verbis litterae.

Lucius III. Ex Concilio Maguntino.

(an. 1181.)

Vestra duxit devotio g inquirendum: [& infra. 1] Alicubi dicitur: nullus audiat missam Sacerdotis, quem scit indubitanter concubinam habere. Aliibi vero legitur: Non potest aliquis, quantumcunque pollutus fuerit, divina polluire sacramenta, quae purgatoria cunctarum contagionum b existunt. Qualiscunque i enim Sacer-

a Cap. 5. eod. tit. in 1. comp. & post Conc. Lat. p. 18. c. 2. b C. 8. eod. tit. in 1. comp. & post Conc. Lat. p. 18. c. 9. c al. Laudon. al. London. d Cap. 7. eod. tit. in 1. comp. & post Conc. Lat. p. 18. c. 8. e In C. Barb. tibi ab Ecclesiis suis, &c. f al. Urban. III. g Cap. 1. eod. tit. in 2. comp. & post Conc. Lat. sub Alex. III. p. 50. c. 38. h al. cogitationum. i In Cod. Barb. Qualiscunque Sacerdos sit, quae sacra sunt, &c.

dos sit, quae sunt sancta, coquinari non possunt. Sumite ergo ab omni Sacerdote Christi mysteria: quia omnia in Christi fide purgantur. Caeterum aliud est crimen notorium, aliud occultum. Notorium definitur, de quo Presbyter canonice condemnatur. Occultum, quod ab Ecclesia toleratur. Caeterum aliud est, quando crimen notorium non differtur Presbyter, vel de ipso est canonice condemnatus. Aliud est pene occultum, quod ab Ecclesia toleratur. Item aliud est a talium officiis abstinere, ut peccandi licentia caeteris auferatur, & hujusmodi ad poenitentiae fructum trahantur: atque aliud si talium tantquam in fornicatione jacentium, mysteria a respuantur. Sine dubitatione itaque teneatis b, quod a Clericis, & Presbyteris, quamquam fornicariis, quamdiu tolerantur, nec habent operis evidentiam, licite divina mysteria audiantur, & alia recipiantur sacramenta Ecclesiastica.

[1 Ut consulamus fratribus nostris Parochiales Ecclesias adeuntibus, quarum Clerici concubinas habere credantur. De hoc videntur diversae sanctorum canonum sententiae emanasse.]

CAP. VIII.

Si fornicatio Clerici est publica, quod transit in notorium, nec accusator, nec testis necessarius est: sed si est publica per solam famam, non sufficiunt ad condemnationem sola testimonia, id est, testium dicta non juratorum: sed si ex hoc oritur scandalum, inducitur purgatio, in qua deficiens canonice punitur. Innocentius III. Exon. Episc. (an. 1208)

Tua nos duxit fraternitas consulendos c, si de Clericis publice concubinas habentibus, qui quando a te conveniuntur, se esse concubinarios diffidentur, nec apparet contra eos legitimus accusator, credendum sit testimonio bonorum virorum, inter quos vivere dignoscuntur. Nos igitur consult. t. t. respond. quod si crimen eorum ita publicum est, ut merito debeat appellari notorium, in eo casu nec testis, nec accusator est necessarius: cum hujusmodi crimen nulla possit tergiversatione celari. Si vero publicum est, non ex evidentia, sed ex fama, in eo casu ad condemnationem eorum sola testimonia non sufficiunt: cum non sit testimonii, sed testibus iudicandum. Sed si de Clericis ipsis talis habeatur suspicio, ut ex ea scandalum generetur in populo d, licet contra ipsos non apparuerit accusator, eis tamen est canonica purgatio indicenda: quam si praestare noluerint, vel e desererint in praesentia, eos canonice debetis f animadversione punire.

CAP. IX.

Breve est: unde non summatur.

Idem Pistoriensi Episcopo. (an. 1210.)

A Nobis g tua fraternitas requisivit: [& infra.] Cum Clericis quoque non permittas mulierculas habitare, nisi forte de illis personis existant, in quibus naturale foedus nihil permittit saevi criminis suspicari.

CAP. X.

Clericus concubinaris in officiis virandus non est, nisi sit notorius.

Gregorius IX. (an. 1235.)

Quaestum est de Clericis in fornicationem prolapsis, si eorum sit officium, priusquam poeniterint, audiendum. Verum etsi quemlibet pro mortali peccato, quoad seipsum constet esse suspensum, non debet tamen in officiis evitari: quia quantum ad alios etiam in casu proposito suspensus non est, nisi peccatum hujusmodi sit notorium per sententiam, seu confessionem.

a Ministeria. b retineatis. c Cap. 1. eod. tit. in 1. comp. d Vid. Anton. Gomezium tom. 3. Var. resol. c. 1. & Jul. Clar. in pract. crim. §. fn. q. 9. d Vid. l. si oleum. ff. de dolo. & l. equisimum. ff. de usufr. e In Cod. Barb. vel si desererint. f debet. g Cap. 2. eod. tit. in 3. comp. l. cum qui, C. de Episc. & Cler

nem factam in iure, aut per evidentiam rei, quae tergiversatione aliqua celari non possit.

TITULUS III.

DE CLERICIS CONJUGATIS.

CAP. I.

Matrimonium contractum per Clericum existentem in sacris, non tenet: secus in minoribus, sed tunc cogitur dimittere beneficium.

Alexander III. [Cantuariensi Episc. an. 1180.]

SI quia Clericorum infra Subdiaconatum acceperint uxores, ipsos ad relinquenda beneficia Ecclesiastica, & retinendas uxores distinctione Ecclesiastica compellatis. Sed si in Subdiaconatu b, & aliis superioribus ordinibus uxores accepisse noscuntur, eos uxores dimittere, & poenitentiam agere de commisso per suspensionis, & excommunicationis sententiam compellere procuretis.

CAP. II.

Conjugatus ad administrationem, & ad ordinem Ecclesiasticum, vel beneficium non promovetur, nisi castitatem promittat, & non sit bigamus.

Idem Herfor. Episcopo. (an. 1180.)

Sane: [& infra. 1] Provideas e attentius, ne deinceps Clericus conjugatus ad Ecclesiastica beneficia, vel sacros ordines, aut administrationes Ecclesiasticas admittatur: nisi forte castitatem voverit perpetuam, & qui unicam, & virginem habuisset uxorem.

[1 De Clericis inferiorum ordinum, qui in conjugio constituti diu Ecclesiastica beneficia ex concessione praed. nostrorum habuerunt, a quibus sine magno discrimine, ac effusione sanguinis non possunt privari: f. e. id duximus respondendum, ut]

CAP. III.

Si Clericus in minoribus beneficiis matrimonium contractat, privatur beneficio, & quod dedit Ecclesia, sibi restituatur. h. d. Et in hoc ultimo est casus not. & multum allegabilis.

Idem Verulan. d Episcopo. (an. 1180.)

Quod e a te: [& infra. 1] Utrum Clerici infra Subdiaconatu ordinem constituti, qui continere carnis devicti vitio non valentes, uxores accipiunt, Ecclesiastico beneficio canonice debeant spoliari: id volumus te tenere, quod cum simul voluptatibus, & carnalibus desiderii, ac divinis, & Ecclesiasticis obsequiis vacare non valeant, ob immunditiam suam Ecclesiasticis sacramentis indigni tractandis, Ecclesiasticis beneficiis proculdubio sunt privandi. Sane si Ecclesiis, quibus f intitolati fuerant, de possessionibus, aut aliis bonis aliqua contulisse noscuntur: cum ab earundem Ecclesiarum ministerio fuerint, & beneficio sequestrati: ad ipsos recta via debent abque contradictione redire.

[2 Quod fraternitatis tuae querit industria.]

CAP. VI.

Peracta poenitentia, dispensant Episcopi cum Sacerdotibus, qui matrimonium de facto contraxerunt.

Idem. (an. 1170.)

Sane g Sacerdotes illi, qui nuptias contrahunt, quae non nuptiae, sed contubernia sunt potius h nuncupanda: post longam poenitentiam, & vitam laudabilem continentes, officio suo restitui poterunt, & ex indulgentia sui Episcopi ejus executionem habere.

a Cap. 1. eod. tit. in 1. comp. & post Conc. Lat. sub Alex. III. c. 2. b Tales ex hoc facto suspecti sunt de haesi. Bern. Dias in pract. crim. can. c. 74. c Cap. 3. eod. tit. in 1. comp. & post Conc. Lat. p. 18. c. 5. d Veneran. al. Verulan. al. Velerin. al. Verulan. e Cap. 5. eod. tit. in 1. comp. & post Conc. Lat. sub Alex. III. p. 50. c. 7. f articuli. g Cap. 1. eod. tit. in 2. comp. vid. Felin. in c. ita nos de iurejur. h dicens.

CAP. V.

Auferenda sunt Clerico beneficia, quae habebat tempore contracti matrimonii: collata vero postmodum scienter per Episcopum, per eundem auferri non possunt, sed per superiorem. h. d.

Innocentius III. Norwicen. Episc. [an. 1212.] Diverfis a fallacis: [& infra. 1] Accepimus autem, quod quidam Clerici tuae dioecesis, qui matrimonium contraxerunt, Ecclesiastica beneficia detinere contendunt: in quorum conversatione cithara cum Psalterio male concordat. Cum ergo vir cogitet, quomodo placere possit uxori, & ideo minus, quae Dei sunt, valeat cogitare, cum quasi divisus in duo b, plenam sui non habeat potestatem: ut ei, a quo stipendium recipit, plenius famuletur, mandamus, quatenus hujusmodi Clericos beneficiis Ecclesiasticis, quae in tua Dioecesi sunt adepti, privas app. rem. praesertim cum rerum Ecclesiasticarum substantia per tales soleat deperire. Nisi forte tu talibus scienter contuleris Ecclesiastica beneficia: quibus eos non per te, sed per e superiorem decernimus spoliandos.

[1 Homines circumventi Deo, & mamone famulari conantur. Cum tamen secundum Evangelicam veritatem nemo possit duobus Dominis servire, quoniam si unum dileverit, alium habebit exosum, aut uno contempto, alium sustinebit.]

CAP. VI.

Filius Sacerdotis Graeci ex uxore genitus, licite inter Latinos promovetur, si scandalum non obstat. h. d. & est casus notabilis.

Idem d Archerontino Archiep. (an. 1212.)

Cum olim e ad nostram audientiam pervenisset, quod Canonici Anglorum. f Cantorem Tricaricem. g sibi elegerant in pastorem: [& infra. 1] Licet tibi de forma electionis canonicae, ac idoneitate personae, in aliis h constitit: movit te tamen, quod cum pater ejus Graecus fuerit i, & juxta ritum Graecorum uxorem duxerit k in minoribus ordinibus constitutus, Cantorem ipsum ex uxore legitima in Sacerdotio susceperit. Nos igitur attendentes, quod Orientalis Ecclesia votum continentiae non admittit, quoniam Orientales in minoribus l ordinibus contrahunt, & in superioribus utuntur matrimonio jam contracto: mandamus, quatenus nisi pro eo, quod inter Latinos Graeci hujusmodi conversantur, regionis consuetudo repugnet, si aliud canonicum m non obstat, ad confirmationem, & consecrationem ejusdem sine dubitatione procedas.

[1 Tibi dedimus in mandatis, ut examinata electione diligenter, & persona, si electionem canonicam, & personam idoneam invenires, electionem ipsam aud. Apost. confirmares, sicut Metropolitanus in caeteris processurus.]

CAP. VII.

Clericus conjugatus non beneficiatus, non cogitur deservit conseram.

Idem Episcopo Pistoriensi. (an. 1212.)

Joannes n nobis conquerendo monstravit, quod tu eum, quoniam jam dudum uxorem legitimam duxerit, pro eo, quod prius in Acolythum fuerat ordinatus, compellere niteris, ut tonsuram deservat clericalem, ex qua inter

a Cap. 1. eod. tit. in 3. comp. ubi legitur Archiep. Norwicensi male. b Vide leg. si plures. ff. de pact. c In Cod. Barb. sed per superiorem tuum. d al. Archeronen. e Cap. 2. eod. tit. in 3. comp. f Aglon. g Triacanen. h & in aliis. i fuerat. k duxerat. l in minoribus ordinibus constituti contrahunt. m Vox, canonicum, deest in antiquioribus. n De materia hujus decreti, vid. Geminian. in c. 1. eod. tit. in lib. 6. & Lapum alleg. 40.

ter ipsum, & uxorem suam posset scandalum generari, cum de consuetudine terræ tuæ Clerici uxorati non cogantur inuiti portare tonsuram. Quoniam igitur idem etiam tonsuratus non potest privilegio clericali gaudere: mandamus, quatenus ipsum super tonsuratione huiusmodi non molestes, dummodo nullum percipiat beneficium Ecclesiasticum, cuius ratione teneatur clericalem deferre tonsuram: quia cum eum oporteat secularibus negotiis immisceri, tonsura ipsius secularia exercentis videretur profecto in ministerii nostri vituperium redundare.

CAP. VIII.

Uxorati non admittuntur ad Ecclesiasticas dignitates, & coguntur dimittere, quas habent.

Idem. (an. 1212.)

Cum a decorem: [& infra. 1] Eos, qui sunt publice uxorati, non admittatis de cætero ad Ecclesiasticas dignitates: dimissis ab eis, quas non possunt sine pravo exemplo, & gravi scandalo retinere.

CAP. IX.

Clerici conjugati in rebus suis non gaudent privilegio clericali.

Honor. III. H. quandam Regine Anglorum. (an. 1220.)

Ex parte tua fuit propositum, quod nonnulli literati terræ tuæ (habitu, & tonsura clericali relicta) publice ducunt uxores: [& infra. 1] Ut tamen consuetis iustitiis, & debitis obsequiis te defraudent, tonsuram resumunt, d abiectionem: [& infra. 2] Quidam etiam accepta prima tonsura similiter contrahunt: & eandem tonsuram deserunt, ut eodem e prætextu excusari valeant a prædictis: [& infra. 3] Cum igitur reddenda sint, quæ sunt Cæsaris, Cæsari f, & quæ sunt Dei, Deo: æquanimitè duximus tolerandum, si g a talibus iustitias debitas velut ab aliis uxoratis exigas, & servitia consueta.

[1 De his quæ huius mundi sunt solliciti, & quomodo placeant uxoribus existentes: qui licet negotiationibus, & aliis negotiis secularibus insistant.]

[2 Quatenus ipse prætextu ab huiusmodi ut Clerici excusentur, quanquam non militant Domino, sed potius mundo, ut ceteri uxorati.]

[3 Et ven. f. n. Episc. & dil. fl. Decanus, & Archid. & Capitulum Cenomanense ipsos tanquam Clericos in subtractione servitorum tuorum fovere nituntur, in tuum præiudicium, & gravamen.]

CAP. X.

Si Clericus in minoribus militet, non est cogendus deferre tonsuram, vel habitum clericalem.

Idem. h (an. 1222.)

Ut consultationi i tuæ breviter satisfiat, respondemus, quod R. miles tuæ diocesis, qui olim cum in minore esset constitutus ætate, tonsuram tantum, & coronam clericalem assumpsit, non est cogendus deferre habitum clericalem.

TITULUS IV.

DE CLERICIS NON RESIDENTIBUS
IN ECCLESIA, VEL PRÆBENDA.

CAP. I.

Episcopo non licet sine licentia Papa transire ad alium Episcopatum, ipsum acceptando, alias privatur habitu, & ambitu, hoc intendit cum glossa.

Ex Concilio Sardicensi. l. (an. 347. in Dacia.)

a C. 4. de vir. & bon. Cler. in 3. comp. b dimissis. c duxerunt. d reassumunt. e eo prætextu. f Matth. 22. Marc. 12. Luc. 23. g ab. ut a talibus. &c. sed in antiquis ita legitur, ut est impressum. h Ep. Lingonensi. i Vid. notas nostras in hanc decr. x Vid. Conc. Trid. sess. 6. de reform. c. 1. & 2. & sess. 23. de reform. c. 1. l. Conc. Sardic. c. 1. Burch. l. 1. dec. c. 79. lvo p. 5. c. 185.

Non liceat Episcopo de civitate sua transire ad aliam. Manifesta est enim causa, pro qua facere hoc attentat. Cum nullus sit inventus Episcopus, qui ad minorem de maiori civitate transiret.

CAP. II.

Deponitur Cardinalis, qui in suo titulo non residet. h. d. & est iste textus multum notabilis.

Leo IV. a (an. 850.)

Ex gestis b: [& infra. 1] In qua Synodo Anastasius Presbyter Cardin. titul. beati Marcelli, ab omnibus canonice est depositus: eo quod parochiam suam per annos quinque, contra canonum instituta deseruit, & in alienis usque hodie demoratur.

[1 Rom. Pontificum, consilio Lotharii, & Ludovici Imperatorum Sanctam, & Ven. LXVII. Episcoporum in Ecclesia beati Petri Synodum congregavit.]

CAP. III.

Uni plures dignitates, vel Ecclesie conferri non debent, & Ecclesia est conferenda illi, qui residere, & regere valeat per seipsum: alias perdit Ecclesiam, & donans conferendi potestate privatur.

Ex Concilio Lateran. c (an. 1179.)

Quia nonnulli d modum avaritiæ non ponentes, dignitates diversas Ecclesiasticas, & plures Ecclesias parochiales, contra sacrorum canonum instituta nituntur accipere, ut cum unum officium vix implere sufficiant, dignitas sibi vendicent plurimorum: ne id de cætero fiat e, districtius inhibemus. Cum igitur Ecclesia, vel Ecclesiasticum ministerium f committi debuerit, talis ad hoc persona quaeratur, quæ residere in loco, & curam ejus per seipsum valeat exercere. Quod si aliter actum fuerit, & qui receperit, quod contra sacros canones accepit g, amittat: & qui dederit, largiendi potestate privetur.

CAP. IV.

Præsentatus ad Ecclesiam non confirmatus, si apparet, quod nolit residere, non debet institui per superiorem: confirmatus autem, & ex non justa causa non residens, privatur, appellatione remota.

Alexander III. Eboracen. Archiepiscopo. (an. 1180.)

Relatum b est nobis, quod cum in Lateran. Concilio statutum sit, ut personæ tali Ecclesia, vel beneficium Ecclesiasticum conferatur, quæ residere in loco, & curam ejus per se valeat exercere, nonnulli ad Ecclesias præsentati hoc se posse affirmant, sed efficere contradicunt: [& infra. 1] Cum igitur verba accipienda sint cum effectu, tales si præsentati fuerint, non debent admitti, & admitti poterunt amoveri: nisi forte de licentia suorum Prælatorum, vel studio literarum, vel pro aliis honestis causis contingerit eos abesse: nec patrocinari debet eis appellationis diffugiū, si contra huiusmodi intentionem decreti fuerit iaterceptum. i

[1 Ideo nos consulere voluisti, an propter hoc possis tales præsentatos repellere, vel institutos app. sub. remove. Tu igitur providentiæ innotescat, quod]

CAP. V.

Breve est, nec potest brevius summani.

Idem Eboracen. Archiepiscopo. (an. 1180.)

Fraternitati x tuæ: [& infra. 1] Præterea Clericum alterius diocesis absque commendatiis literis sui Episcopi non debes recipere, nisi pro eo receperis ab Apost. sed. l mandatum.

[1 Du-

a al. tertius. b Cap. 1. eod. tit. in 1. compil. c Conc. Lor. sub Alex. III. d Cap. 3. eod. tit. in 1. comp. e al. ita: ut id de cætero non fiat. f officium. g receperit. h C. 4. eod. tit. in 1. comp. & post Conc. Lat. sub Alex. III. p. 15. cap. 1. i Vid. l. si qua pana. cum concord. ff. de verb. signific. x Cap. 1. eod. tit. in 2. compil. j Apost. sedis.

[1 Duximus indulgendum, ut si Clerici, qui in Ecclesia tuæ jurisdictionis beneficium sunt adepti, ad aliam diocesisin absque licentia, & assensu tuo morandi causa se transtulerunt, liceat eos tibi beneficiis, quæ habent a te, exspoliare, nisi forte scholasticis discipulis invigilaverint, aut rationabilem tibi causam ostenderit, quare reverti non debeant.]

CAP. VI.

Qui non residet in beneficio etiam modice estimationis, illo privatur.

Idem Lingonensi Episcopo. (an. 1170.)

Conquerente a nobis R. Presbytero accepimus, quod G. Clericus ab eo pro Ecclesia sua, de qua vitæ necessaria vix potest percipere, annuatim viginti solidos extorquere conatur, asserens beneficium istud in eadem Ecclesia sibi fuisse collatum: [& infra. 1] Frat. t. mandamus, quatenus si tibi consiterit, quod dictus G. habeat Ecclesiastica beneficia sibi sufficientia, vel quod eidem Ecclesia non deseruiat, sibi super præscripto beneficio silentium (sublato b impedimento appellationis) imponas.

[1 Quanquam eidem Ecclesie, sicut accepimus, non deseruiat, & alia Ecclesiastica beneficia sufficientia habeat, & possideat ab Ecclesia. Quoniam igitur indecens est, & non consentaneum rationi, ut idem G. cum alia Ecclesiastica beneficia sibi sufficientia habeat, & possideat, ab Ecclesia, cui non deseruiat, beneficia quaerat.]

CAP. VII.

Qui est in servitio Episcopi, percipit fructus beneficii tanquam residens, præter distributiones quotidianas. Abbas.

Idem. (an. 1170.)

De cætero c: [& infra.] Statuimus, ne Canonici, donec in servitio tuo fuerint, quicquam subtrahi debeat, vel auferri, quod de communitatis sibi beneficio debetur: nisi forte sint victualia, quæ non consueverunt absentibus exhiberi.

CAP. VIII.

Privandus est Prælatus, vel Clericus non residens, qui citatus non revertitur in termino sibi præfiso, nisi habeat iustum impedimentum. h. d. cum duobus sequentibus.

Celestinus d III. (an. 1195.)

Ex parte vestra e nostro fuit Apostolatui reseratum, quod Ecclesiæ vestræ Decanus, qui in partibus Gallicanis sibi potius habitationem elegit, jam per decem f annorum spatium Ecclesiæ vestræ ipsius præsentiam habere nequivit. Quia ergo nolumus, ut eadem Ecclesiæ Decani officio defraudetur, mandamus, quatenus scribatis eidem, quod suum ibidem officium ut Decanus debeat exercere. Quod si vocatus venire noluerit, eligendi alium, qui præesse Ecclesiæ vestræ valeat, & prodesse, vobis extunc concedimus liberam facultatem.

CAP. IX.

Summatum est in capitulo præcedenti.

Innocentius III. Cap. Ragusino. (an. 1214.)

Qualiter Archiepiscopus g vester temeritate propria recessit ab Ecclesia Ragusini, nec jam ultra quadriennium expectatus redierit, per literas etiam vestras revocatus: [& infra. 1] Discret. v. mandamus, quatenus, (nisi forsitan jam redierit) vos post mensem a receptione præsentium, personam vobis idoneam in Archiepiscopum eligatis.

[1 Vestra universitas plene novit, cum sæpius apud nos deposueritis super hoc querelam, & vobis concedi postulaveritis licentiam eligendi. Nos autem expectantes diutius duximus expectandum, si forte revertetur ad cor, & ad Eccle-

a Cap. 2. eod. tit. in 2. compil. b Alias, obstaculo. c Cap. 4. tit. de præb. in 1. compilat. d alias, Clemens. e Cap. 8. eod. tit. in 2. compil. vid. Felin. in c. 2. de rescr. f per decem annos g Cap. 1. eod. tit. in 1. compil. Tom. II.

siam suam, quam taliter reliquerat, remearet. Nolentes igitur, quod diutius Ecclesia ipsa pastorali maneat consolatione destituta.]

CAP. X.

Summa ut in capitulo, ex parte, sup. eodem.

Idem Constantinop. Patriarche. (an. 1214.)

Inter quatuor a animalia: [& infra.] De Clericis, qui Ecclesias, vel Præbendas sibi concessas sine justa, & necessaria causa deserunt, tuo præsertim non accedente consensu, hoc tibi duximus respondendum, quod postquam congruo tempore fuerint expectati, nisi redierint ad illas, possunt eis iuste privari, dummodo non sint iusto impedimento detenti.

CAP. XI.

Si nescitur ubi sit Clericus, tribus publicis edictis citabitur in Ecclesia sua: & si intra sex menses non revertatur, privabitur Ecclesia sua. h. d. usque ad verbi. contra eos.

Idem Archiepiscopo Panormitano. b (an. 1214.)

Ex tuæ c devotionis d: [& infra.] In Ecclesiis eorum, qui se fraudulenter absentant, nec ad ipsos valet citatio pervenire, trinæ citationis edictum facias publicari: & si nec sic curaverint obedire, & ultra sex menses suas deseruerint Ecclesias, juxta e sanctiones canonicas, eis debent merito spoliari.

Iste versiculus non summatum propter varietatem lectionum, & quia secundum unum intellectum non facit ad rubricam.

Contra eos etiam procedatur, ut ipsos per suspensionis, & excommunicationis sententiam ad tuam obedientiam venire compellas. Quod si nec sic eorum f malitia poterit emolli, eos B. tit. sanctæ Susannæ Presbyter Card. Apost. sed. Leg. a spiritualium administratione removeat, & quibus præfunt Ecclesiis, de personis idoneis faciat provideri: sed in eos degradationis sententiam non promulget, ut cum eis misericorditer (si expediat) facilius agi possit.

CAP. XII.

Privilegiatus ut absens in studio fructus Præbendæ recipiat. Existens in villa, vel castello, ubi nullum est, vel minus competens studium, privilegio non utitur.

Idem Antistodorenfi Episcopo. (1214.)

Tuæ fraternitatis discretio b postulavit: [& infra.] Quævisi præterea, ut cum interdum Canonici, quibus studiorum gratia est indultum, ut in absentia sua fructus percipiant Præbendarum suarum, accepta licentia se ad villas transferant, vel castella, in quibus nullum est, vel minus competens exercitium studiorum: utrum Præbendarum suarum fructus sint talibus conferendi? Ad i quod breviter respondemus, eis, qui huiusmodi fraudem committunt (cum fraus, & dolus nemini debeat x patrocinium impertiri) præfatum indulgentiam competere non debere.

CAP. XIII.

Qui iuravit in Ecclesia residere, pro servitiis Ecclesiæ licite se absenteat.

Honorius III. Præposito de Valeriis. (an. 1220.)

Ex parte l tua fuit propositum, quod tempore, quo recepisti Præposituram de Valeriis, præstitisti de faciendi residentia iuramentum: [& infra. 1] Postulationi t. t. r. quod si te non absentando in fraudem, Præposituræ

A a

a Sup. de major. & obedient. inter quatuor. & cap. 2. eod. tit. in 3. compil. b Alias, Patracem. c Cap. 3. eod. tit. in 3. compil. d dilectionis. e Hæc verba, juxta sanctiones canonicas, desunt in omnibus manuscriptis. f Alias, istorum, alias, illorum. g Alidias. h Cap. 4. eod. tit. in 3. compil. i Alias, taliter resp. quod eis, &c. x alias, debeant. al. debent. l De materia iuramenti huc spectante, vid. Jas. in l. si pecuniam. ff. de cond. ob causam.

turæ tuæ jura fideliter prosequeris, cum ex hoc cenferi debeas residens, perjurium non incurris.

[*1 Præfatio in super juramento promittens, quod homines, & jura ipsius Præposituræ manteneas, & defendas. Cum autem prosequendo jura præposituræ residere interdum in Ecclesia memorata non possis, de juramento super ipsa residentia præfatio metuens, provideri tibi super hoc a nobis humiliter postulasti. Nos vero*)]

CAP. XIV.

Familiaris Papæ [non obstante constitutione contraria] præbendæ suæ fructus percipit in absentia.

Idem Honor. III. Capitulo Metens. a [an. 1220.]
Cum dilectus filius Magister Otto: [*et infra. 1*] Mandamus, quatenus non obstante constitutione, quæ contra absentes Canonicos inter vos dicitur emanasse, fructus Præbendæ suæ assignetis eidem, in nostro servitio commoranti: cum familiares nostri *b*, qui circa nos se obsequiales exhibent universis *c*, minori non debeant prærogativa gaudere, quam vestrum singuli, quorum negotia per se ipsos sapius promoventur.

[*1 Canonicus Eccles. vestre, scriptor noster, grata nobis jugiter impendat obsequia, & non minus, si sit absens, quam præfens, eidem Ecclesie utilis habeatur, universitatem vestram rogandam duximus, & monendam, per Apost. sedem vobis*)]

CAP. XV.

Duo Canonici absentes cum Episcopo, seu in ejus servitio, fructus præbendarum suarum percipiunt in absentia, constitutione Ecclesie contraria non obstante.

Idem Melden. Episcopo. [an. eod.]

Ad audientiam nostram pervenit, quod cum in Melden. Ecclesia quædam sit constitutio vallata juramento, & auctoritate sed. Apostol. confirmata, ut Canonici, qui non resident in eadem, suarum priventur fructibus Præbendarum, illis exceptis, quos infirmitas excusaret, seu in Apostolica sedis servitio contingeret detineri: [*et infra. 1*]

Decernimus, ut duo ex Canonice Ecclesie memoratæ in tuo servitio existentes, suarum fructus integre percipiant Præbendarum: cum absentes dici non debeant, sed presentes, qui tecum pro tuo, & ipsius Ecclesie servitio commorantur.

[*1 Quos peregrinationis labor, aut studia traherent literarum, Decanus, & quidam Canonici Ecclesie memoratæ, occasione constitutionis hujus, Canonicos in tuo servitio commorantes præbendarum suarum privare fructibus moliantur. Unde cum tibi plurimum expediat aliquos Canonicorum ipsorum in tuo servitio retinere, nobis humiliter supplicasti, ut super hoc necessitati tuæ consulere dignemur. Volentes igitur sic constitutionem moderari suprascriptam, ut dicta Ecclesia fructum sentiat ex eadem, & tu per ejus abusum dispendium non incurras, presentium auctoritate*)]

CAP. XVI.

Si Ecclesia patitur ministrorum defectum, privilegiati super absentia per subtractionem proventuum redire coguntur. h. d. & est bonus textus, & potest multum praticari.

Gregorius IX. Patriarcha Antiochia Apost. sed.

Legato. [an. 1230.]

Cum ad hoc sint Ecclesiastica beneficia deputata: [*et infra.*] Sane nobis innotuit, quod Ecclesia Antiochena, a multis ex servitoribus ejus absentibus, est fere destituta ministris. Unde mandamus, quatenus non obstantibus Apostolicis indulgentiis, & prædecessorum tuorum licentia, absentes Canonici, & assistos revoces ad residendum in Ecclesia suprascripta: & si non venerint, tu de ipsorum beneficiis, dum

[*a Meden. al. Mitten. b Vid. Lud. Gomez. in reg. de impetr. bene. vac. per obit. familiaris Cardinalium eu. 13. c Vid. l. sed. & reprobari. §. pen. per Bald. ff. de excusat. tutor. d Antiochia. e Vid. l. 2. per Bald. ff. ne quid in loco publico.*]

absentes fuerint, ipsi Ecclesie facias congrue deserviri, in utilitatem ejusdem, quod ex præfatis beneficiis superfuert, convertendo.

CAP. XVII.

Privatur beneficio Clericus non residens, si monitus non redeat, nec justam excusationem alleget. h. d. & est casus notabilis.

Idem. [an. 1231.]

Clericos in Ecclesiis tuæ jurisdictionis beneficia, quæ residentiam exigunt, assecutos, si ad alterius dioecesis absque licentia tua morandi causa transferint, liceat tibi, si moniti non redierint, dictis beneficiis (nisi excusationem rationabilem ostenderint) spoliare.

TITULUS V.

DE PRÆBENDIS, ET DIGNITATIBUS.

CAP. I.

In bonis Ecclesie non succeditur jure consanguinitatis.

Ex Concilio Pictavien. b [an. 998.]

UT nullus c de Clero, sive populo Ecclesiastica bona d jure consanguinitatis sibi requirat habenda.

CAP. II.

Non licet Episcopo aliquem ordinare sine titulo.

In Corpore Canonum.

Non liceat e ulli Episcopo ordinare Clericos, & eis nullas alimonias præstare: sed duorum alterum eligat vel non faciat Clericos, vel si fecerit, det illis, unde vivere possint.

CAP. III.

Bona Ecclesiarum communia sunt, nec debet quisquam tantam propriam sibi vindicare.

Gregorius Anthemio Subdiacono. [an. 603. Roma.]

Ratio nulla f permittit, ut quod pro communi utilitate datum esse cognoscitur, propriis cujusquam usibus applicetur.

CAP. IV.

Qui ordinavit aliquem ad sacros ordines sine titulo, non habentem de suo unde vivat, providere tenetur ei de suo donec aliquem titulum fuerit consecutus.

Alexander III. in Conc. Lat. [an. 1179.]

Episcopus si aliquem b sine certo titulo, de quo necessaria vita percipiat, in Diaconum, vel Presbyterum ordinaverit: tandiu ei necessaria subministret, donec in aliqua Ecclesia ei convenientia stipendia militie clericalis assignet. Nisi talis ordinatus de sua i, vel paterna hereditate subsidium vite possit habere.

CAP. V.

Non debent Episcopi permittere quem plures Ecclesias obtinere.

Idem in eodem. [an. 1179.]

Quia l in tantum quorundam processit ambitio, ut non duas, vel tres, sed plures Ecclesias perhibeantur habere, cum nec duabus possint debitam provisionem impendere: per fratres, & Coepiscopos nostros hoc m emendari præcepimus, & de multitudine Præbendarum n canonibus inimica, quæ dissolutionis materiam, & evagationis inducit, certumque continet periculum animarum, eorum, qui Eccle-

[*a Deservire. b Hoc concilium nondum reperi, sicut pleraq. alia. c Cap. 1. eod. tit. in 1. comp. d beneficia. e Cap. 2. eod. tit. in 1. comp. f Cap. 3. eod. tit. in 1. comp. g Lib. 11. epist. 29. sive 31. Ind. G. regist. h Cap. 5. eod. tit. in 1. comp. i al. de sua paterna hereditate, quod non probat. k Cap. 14. l Cap. 6. eod. tit. in 1. comp. m hæc. n Vox, præbendarum, non est in antiquis, nec in concilio.*]

Ecclesie deservire valeant, indigentiam volumus sublevari.

CAP. VI.

Ad mandatum Papæ non tenetur quis providere illi, qui beneficium in literis tacuit, vel cui sine scandalo provideri non potest. h. d. Et in ultimo est iste textus semper menti tenendus.

Idem. [an. 1180.]

Cum a teneamur: [*et infra. 1*] Si mandatum nostrum pro alicujus provisione receperis, qui aliud beneficium habeat, de quo valeat commode sustentari: nisi forte in literis ipsis de hoc mentio habeatur: aut si non potest ei sine scandalo provideri, æquanimiter sustinemus, si pro ea mandatum nostrum non duxeris exequendum.

[*1 Ex debito suscepti regiminis provisioni Clericorum intendere, tibi, & aliis Ecclesiarum Prælati pro eis scripta nostra dirigimus: interdum etiam super illorum provisione, qui aliud sufficiens beneficium habere noscuntur. Verum aliquando ignoramus eos habere aliud beneficium, pro quibus tibi, & aliis Ecclesiarum Prælati scribimus.*)]

CAP. VII.

Habens plures Ecclesias, alteram eligere, & alteram dimittere compellitur.

Idem. [an. eod.]

Referebat I. b Presbytero accepimus, quod cum duas haberet Ecclesias, Archidiaconus tuus ipsum altera spoliavit: & cuidam Presbytero G. c nomine assignavit eandem: prædictus autem I. sentiens se in hac parte gravari, ad Metropolitanum, videlicet Remen. Archiepiscopum appellavit. Cumque de mandato ejusdem Archiepiscopi in prædicta Ecclesia restitutus fuisset, præfatus Archidiacon. eundem I. pro eo quod ad præsentiam suam vocatus venire contempsit, vinculo excommunicationis adtrinxit. Nos autem d ipsum a sententia, qua tenebatur, facientes absolvi, tibi mandamus, quatenus præfatio I. de prædictis e Ecclesiis una, quam maluerit, relicta, alteram præfatio G., si Ecclesiam non habet f, non differas assignare. Alioquin ipsam alteri personæ idoneæ beneficio Ecclesiastico carenti incunctanter assignes.

CAP. VIII.

Præbendæ, & dignitates non debent dividi, nec etiam permutari.

Idem in Concilio Turonensi. g [an. 1180.]

Majoribus h Ecclesie beneficiis in sua integritate manentibus indecorum nimis videtur, ut minorum Clericorum Præbendæ patiantur sectionem. Ideo ut sicut in magnis, ita quoque in minimis membris suis firmatam Ecclesia habeat unitatem i, divisionem Præbendarum, aut dignitatum permutationem fieri prohibemus.

CAP. IX.

Receptus in Canonicum ex promissione Capituli debet, quando facultas se obtulerit, habere Præbendam. Vid. cap. 2. de concess. Præb. in 6. cum glossa.

Idem Cantuarien. Archiepiscopo. k [an. 1170.]

Relatum l est: [*et infra.*] Quoniam igitur dignum est, ut postquam Magister I. in Ecclesia tua Canonicus est institutus, & a te habuit in promissis de conferenda sibi præ-

[*a Cap. 8. eod. tit. in 1. compil. & post Conc. Lat. p. 30. c. 2. b Cap. 9. eod. tit. in 1. compil. & post Conc. Lat. sub Alex. III. p. 30. c. 3. c al. S. d al. Nos autem a sententia, qua detinebatur, eum facientes &c. e præscriptis. f habeat. g Vid. Ant. Aug. in not. 1. comp. h Cap. 10. eod. tit. in 1. compil. & post Conc. Lat. p. 30. c. 4. i vid. l. cui pacto per Barr. ff. de servis expor. k Sard. Episc. l Cap. 12. eod. tit. in 1. compil. cum hodie sit correctæ hæc decret. per c. 2. de concess. præb. in 6. vid. ibi gloss. & Decretum in cap. ex parte 1. sup. de off. deleg.*]

benda, cum in Ecclesia ipsa vacaret, ut debeat præbendæ integritate gaudere: mandamus, quatenus si idem I. in Ecclesia tua est canonicè institutus, & in choro, & Capitulo, & aliis, quorum usus est communis, potestatem sicut Canonicus habet, ei præbendam, si qua nunc vacat, vel cum ibi primo vacaverit, secundum promissionem tuam concedas liberaliter, & assignes: quia non est congruum, ut præbenda careat, qui in Canonicum noscitur esse receptus.

[*1 Auribus nostris, quod cum dil. fil. n. Magister I. in Ecclesia tua sit per te canonicè institutus, & in choro, & Capitulo, & aliis locis, quorum communis est usus, plenam, sicut Canonicus, habeat potestatem, nondum sibi præbendam juxta promissionem tuam assignari curasti, licet post promissum tuum plures præbendæ in ipsa Ecclesia vacasse dicantur.*)]

CAP. X.

Religiosi redditus Ecclesiarum suarum diminuere non possunt respectu portionis, quæ debetur Rectoribus, seu Vicariis, nec parochias dividere.

Idem Canonicis regularibus, & Monachis Eboracens. diocesis. a [an. 1180.]

Avaritiæ b, quæ est idolorum servitus [*et infra. 1*] Intelleximus, quod in Ecclesiis vestris, de quibus certas pensiones consuevistis percipere, portiones, vel antiquos redditus minoravistis, quos nonnulli Clerici Ecclesiarum ipsarum olim habuissent noscuntur: [*et infra. 2*] Ideoque mandamus, quatenus si quas portiones, vel antiquos redditus Clericorum sine consensu Archiepiscopi vestri minuere, vel parochias dividere præsumpseris, ad integritatem pristinam revocetis.

[*1 Hi debent radicem studiosus extirpare, qui seculi vanitatibus renunciantes Domino elegerunt in religionis habitu ministrare.*]

[*2 Unde quoniam hoc ex radice avaritiæ, & cupiditatis procedit, quam debetis, modis omnibus evitare. d. v. p. a. f. præ.*]

CAP. XI.

Possunt Prælati, & Capitulum præbendæ vacanti honestum onus imponere, ad quod Præbendarius teneatur.

Idem Præposito, & Capitulo Insul. [an. 1180.]

Significatum est nobis, quod cuidam Sacerdoti præbendam unam in Ecclesia vestra communi voluntate deditis, ita quod Missam de S. Maria [nisi corporis infirmitate gravatus sit] debeat quotidie celebrare, & Ecclesiam vestram non nisi communi tam Præpositi, quam Capituli assensu possit dimittere, vel cuiquam præbendæ illius anniversarium delegare. Quam siquidem institutionem de eatenus confirmamus, ut prædictus Sacerdos, nisi infirmitate corporis fuerit impeditus, assidue debeat obsequium suum impendere Ecclesie memoratæ, & quanto frequentius potest [salva honestate sua, & debita devotione] Missarum solennia celebrare: nec sibi liceat hoc illi subtrahere, sive causa voluptatis, sive se ad aliam Ecclesiam transferendo.

CAP. XII.

Ad præsentationem Religiosorum in eorum Ecclesiis nullus debet institui per Episcopum, nisi prius ei congrua portio reddituum assignetur.

Idem e Vigorien. Archiepiscopo. [an. 1170.]

De Monachis f, qui Vicarios parochialium Ecclesiarum gravant, ut hospitalitatem tenere non possint, eam providentiam habeas, quod ad præsentationem

A a 2

Mona-

[*a Vox, diocesis, deest in antiq. b Cap. 11. eod. tit. in 1. comp. & post Conc. Lat. part. 13. c. 1. c Cap. 13. eod. tit. in 1. comp. & post Conc. Lat. p. 50. c. 59. d constitutionem. e al. Episcopo Vigorien. f Cap. 14. eod. tit. in 1. compil.*]